

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 14 april 1939

God. X • Broj 15.

Sa novom skupštinom u nov polet!

U vrlo dobrom i borbenom organu Sokolske župe Karlovac, čitamo članak »Osnovne sokolske ideje«, u kome se kaže da se sokolski ciljevi mogu svesti na nekoliko jednostavnih i jasnih načela: humanitet, slovenstvo, jugoslovenstvo i naprednost. Članak govori zatim o krizi humaniteta i naprednosti u današnjem svetu; o krizi slovenstva i jugoslovenstva i završava ovim pasusom:

»Sokolstvo je zbog krize tih načela i samo došlo u najveću krizu otkad postoji. I zato sada svako ko se koleba, može da istupi sa izjavom: »Kad su ova temeljna načela srušena u cijelom svijetu, zašto da ih se još ja držim?« Ali zato može neko drugi da kaže: Kad ova načela vrijede više od svih po kojima se sada u svijetu ovako katastrofalno radi, ne ćemo ih narušati, nego ćemo pojačanim radom nastojati da ih očuvamo, sve dotle dok se svijet ne otrijezi.«

U času kada jugoslovensko Sokolstvo samih nekoliko nedjela deli od glavne godišnje skupštine, potrebno je da ono muževno osmotri svoj položaj u odnosu prema tim načelima, pa da se vidi, da li je zbog opšte krize, Sokolstvo zaista došlo »u najveću krizu od kako postoji«, ili naprotiv ono nepokolebljivo istraje na načelima koja smatra većitim i nepromenljivim, pa u opštoj krizi svega onog što se povija prema vetrovima, ostaje jedino izvan krize i iznad svih kolebanja!

Humanost i napredak su zaista u momentanoj krizi u svetu. Ali zar istorija u svom golemom toku nije prešla već daleko gore nevolje, — kada su, posle epoha prosvete i napretka, nailazili vekovi reakcije, tiranije, progona, lomača, inkvizicije, Mertnihovih i Bahovih absolutizama, tatarskih i osmanlijskih opasnosti i invazija, — pa je ipak, na koncu konca, sve to u nepovrat otpuhnuo neumoljivi zakon većitog napretka, a ideal humanosti i slobode postao je, nakon svake od tih stranputica, utoliko mlijed i čovečanstvu i u toliko snažniji.

Tako je i danas. Kada bi Sokolstvo predstavljalo neko tečno udruženje ili neku grupaciju za osiguranje položaja, onda bi ono moglo da se prikloni prolaznim vetrovima, pa i da dode u krizu. Ali sokolska nauka kaže, da treba više verovati u mudrost koju naučaju vekovi, nego li u tobožnju »stvarnosti« nekolikih godinica, koje još nisu dosegli niti pun deceniji.

To važi i za naš ideal slovenstva. Istina je da je taj ideal u poslednje vreme doživeo teških udaraca, ali zar baš ti udarci nisu izazvali novo budenje slovenskog osećanja kod svih nezavisnih duhova? Baš u poslednje vreme moglo se čuti za izvesne pojave gde se više nije znalo ko je jugoslovenski, a ko separatistički orientisan, čim se radilo o otporu protiv napadača na Slovenstvo. A zar i rezolucija poljskog Sokolstva, koju objavljujemo u današnjem broju, ne znači novo budenje slovenskog osećaja? I zar činjenica, da nema tog Slovaka, koji živi izvan Slovačke, u slobodnom svetu, — bilo to u Americi ili Jugoslaviji, — koji u ovom trenutku nije, više nego ikada pristalica saradnje sa Češima i sa ostalim Slovenima, — ne predstavlja ipak dragocenu otstetu za sve ono što se dogodilo u Slovačkoj?

I konačno, ma koliko se onima koji gledaju na detalje čini da bi aktuelnim dogadajima, ili preuređenjem države i jugoslovenstvo moglo da dode u opasnost, mi smo, danas kao i juče, potpuno ubedeni da nema, ni te krize ni tog državnog preuređenja, koje trajno može da ugrozi veliku misao Štrosmajera, Kneza Mihajla i J. E. Kreka, — onu koja je uzidana u temelje naše slobode i koja će ponovo biti tražena od sviju, čim se, nakon sadašnjih bratskih svada, bude htelo ozbiljno da pristupi izgradnji blagostanja, napretka i snage svih Srba, Hrvata i Slovaca, — čitave velike Jugoslavije. Naš karlovački drug kazao je jednu vrlo ispravnu misao u svom članku: »Raspričljujući o integralnom i progresivnom jugoslovenstvu, o formalnom i političkom jugoslovenstvu, mi smo zaboravili da ima realno jugoslovenstvo najširih narodnih masa, koje predstavlja još ne načet kapital.«

To je prava reč! Umesto formalizma i partizanskih parola, kojima se jugoslovenstvo izdvojilo iz područja opštenarodnog dobra, treba se vratiti tom realnom jugoslovenstvu u najširih narodnih masa, čija srž nije ni u formulama, ni u partijskim natezanjima, već u neumitnim zakonima životova i napretka. A ti zakoni čine, da sve ono što žive na istom zemljisu, međusobno pomešano, što govori istim jezikom i iste je krvi, što je povezano istim interesima i istim opasnostima, što muči iste muke i nuda se istim boljim danima, — predstavlja samo od sebe i bez ikakvih nametnutih formalizama, isto osećanje, isti duh, istu volju i istu snagu! A taj isti duh, to je najrealnije i ničim nepobedivo jugoslovenstvo!

Pošto Sokolstvo u to jugoslovenstvo veruje i danas, kao što će verovati uvek, to ono ne samo što nije u krizi, nego se spremi da, sa novom skupštinom, prede u nov borbeni nalet i u nov krstaški pokret narodnog samopouzdanja!

TEŽAK GUBITAK NAŠEG SOKOLSTVA

TRAGIČNA SMRT BOŽIDARA ABADŽIJE

Sokolska porodica zavila se u crno ruho. Jedan mlađi sokolski borac zaklopio je oči radeći na sokolskom poslu. Opšta žalost potresla je svako plemenito srce. Mlađi i bujni život položen je na oltar Sokolstva i Sokolstvo danas beleži jednog svog junaka i mučenika više. Ne možemo da verujemo, da je naš vrli brat, Božidar Abadžija, svoje nastojanje platilo mlađim životom. Ne možemo, ali moramo, jer je to istina! Ta istina nam kida srce, ali nam i govori: Gledajte, Sokoli, dovršen je jedan život u službi sokolskih idea! Gledajte svi,

sredu: »Brat Abadžija umro je danas, u 6 časova.«

Pokojni Božidar Abadžija rođen je 14 avgusta 1909, oženjen je, bez dece, po zanimanju je stolar i električar. Član je sokolskog društva Beograd V — Senjak, od 1931 godine. Dobar i vredan takmičar, učestvovao je na mnogim utakmicama, kao u Sofiji, Pragu i »za Kraljev mač«. Bio je zamenik društvenog Načelnika Sokola V. Među dru-

govima i sokolima bio je cenjen kao veoma miran i trezven čovek. Njegova smrt najviše je pogodila njegovu nezbrinutu ženu, našu sestru Sokolicu.

Savez Sokola, u vezi sa sokolskim župama Zagreb i Beograd, te sokolskim društvom Beograd V, prevešeće telo milog brata u Beograd, izložiti ga u vežbaonici na Senjaku i na svečan način sahraniti, da se bar donekle oduži uspomeni ovog mlađog borca i Sokola, čije ime ostati večno urezano u našim srcima.

Slava bratu Abadžiji!

I. Sedlaček

Vaspitna zadaća Sokolstva

Sokolstvo treba smatrati narodnom školom, sa zadatkom, da razvijanjem i usavršavanjem svih telesnih i duševnih sposobnosti spremi narod fizički, intelektualno i moralno da izdrži takmičenje s drugim narodima i sačuva svoju nacionalnu nezavisnost, pa da tako utiče pozitivno na opšti progres čovečanstva.

U svom radu služi se Sokolstvo telovežbom kao sredstvom za jačanje tela, i sredstvima prosvećivanja za vaspitanje i obrazovanje duha. Sokolstvo hoće da dade telu zdravu krepkost, duhu smelost, a srcu žarku ljubav za domovinu. Na nje se ne sme gledati kao na obično društvo, jer se ono i svojom mišlju i svojim radom izdiglo na visinu narodnog i socijalnog pokreta. Sokolstvo je idejan pokret koji teži za preporodom naroda do njegove najviše moći i slave. Svesno da u punoj harmoniji i solidarnosti svih sačastnih narodnih delova leži uslov i zalog naše narodne i državne snage i srećne budućnosti, Sokolstvo nalaže svoj životni poziv u radu oko telesnog i duhovnog pridizanja svoga naroda i formiranja njegove kolektivne nacionalne svesti.

Naš narod je posle vekova provedenih u ropstvu konačno postigao slobodu i ujedinjenje. To dvoje povaliči sobom, kao glavni postulat, ideju narodnog i državnog jedinstva, koju treba razvijati, jačati i čuvati. Ideja jedinstva izgleda u prvi mah i na prvi pogled kao pitanje političke naravi, ali kad se dublje pogleda, ono je pitanje narodno-kulturno. To znači: da ideja jedinstva zavisi od kulture naroda, do koje se dolazi vaspitanjem. Potrebno je da pomognemo vaspitanju izgradimo jedinstvenu nacionalnu kulturu, pa da se na toj bazi izgraditi jaka država, u kojoj će se svi narodni delovi osećati potpuno ravnopravni i zaštićeni, potpuno svoji i na svome.

Budući da su u prošlosti našega naroda vladale tri kulture i tri mentaliteta, prirodno je, da je generacija koja je i danas na voćstvu našeg javnog života, orijentisana u plemenkoj kulturi. Stoga se kod nas, pa i drugde u svetu, tretira pitanje, što treba učiniti da pokolenje koje dolazi bude zdravije, bolje i sposobnije od nas. Zato ceo svet obraća pažnju svestranom vaspitanju naroda, a pogotovo omladine koja će sutra biti aktivni i odgovorni građani otadžbine.

Soko se rodio kao nužan produkt nacionalnih aspiracija, a te su do 1918 god. bile u vaspitanju

naroda za nacionalnu borbu i u otporu protiv tuđinske vlasti. U toj borbi stajalo je Sokolstvo na čelu narodnih redova. Sada kad smo izvoštili ostvarenje narodnog idealnog slobodi, našlo se Sokolstvo pred još težom zadaćom: Treba narod spremiti i sposobiti da sačuva stečenu slobodu, da se razvija i napreduje tako da u svem stigne i prestigne druge kulturne narode. Sokolstvo treba da bude nosilac boljeg i snošljivijeg društvenog porekla i reformator današnjeg stanja, u duhu savremenih principa, na socijalnom i kulturnom i ekonomskom području. Ta zadaća — velika i teška — opravdava tvrdnju da se misao sokolska ne može preživeti!

Za nas Sokole je narodno i državno ujedinjenje svršen čin, ali u široke narodne slojeve nije — nažalost — još ni danas posvema prodila ideja narodnog jedinstva. U velikom delu tih redova ona je u stadiju previranja. Za formiranje jedinstvene nacionalne svesti nije dovoljno dvadeset godina zajedničkog naporu u tom pravcu. Za to se traži: duže vreme te smišljeniji i planški organizovan rad. Traži se više iškrenosti, ljubavi i naporu, nego li politikantskih špekulacija, nadmudrivanja, sile i inata. Vaspitanje je mučna radba, jer što je ljepša, užvišenija i vrednija ideja koju ističemo kao cilj vaspitanja, to se ona teže prima i populariše.

Na provadanju duhovnog jedinstva jugoslovenskog naroda treba da se dela u prvom redu vaspitnim sredstvima i bez odaha. Ne samo rečima nego delima. U tome neka Sokolstvo prednjači. Ako su za vreme ropstva Sokoli bili pioniri u nacionalnoj borbi, u slobodnoj otadžbini Sokolstvo treba da bude vod u vaspitanju naroda, u njegovom moralnom izdizanju i stvaranju njegove kompaktnosti.

Grubišno Polje
Stivo Ferencaković

Nj. V. Kralj pokrovitelj sleta u Ljubljani

Savez SKJ primio je od Kancelarije N.J.V. Kralja akt ove sadržine:

»U vezi akta Saveza br. 3674 od 9-III tek. godine, Kancelariji Njegovog Veličanstva Kralja je čast izvestiti, da se održava da Jubilarni slet, koji će se održati na Duhovu u Ljubljani, bude pod pokroviteljstvom Njegovog Veličanstva Kralja. — Ministar Dvora, Milan Antić

kako je železna volja sokolska, kako se za Sokolstvo radi, živi i more!

Još u petak, 7. ov. mes. pun poleta i borbe, pošao je sa braćom takmičarima iz Beograda u Zagreb, da se na Drugim izbirnim utakmicama bori za plasman u vrsti, koja treba u Parizu da zastupa jugoslovenske i sokolske boje. Marljiće spremao da bi im svog sokolskog društva i župe dostojno reprezentovao, računajući da će proslaviti ime sokolsko i van granica naših. Neumitna sudbina htela je drugače; htela je nama da oduzme vrog brata, a dobroj sestri muža.

Po završenoj vežbi, pristupio je vratilu. Vežbu je celu odvežao, trebao je samo još saskok i to jedan lagani, ali efektni saskok. Na svoju i našu nesreću otpustio se je jedan momenat kasnije nego je to trebalo i to ga je stajalo života. Lako se kod toga saskoka otkoči daleko napred, gde ga je čuvar očekivao, on se je snažnim odrivom nogu o pritku strelovitom brzinom srušio na pesak, tačno pod samu spravu. Pad je bio direktno na šiju, taj najopasniji pad, koji nam je predeve godina, na Međunarodnim utakmicama u Luksemburgu, odneo već jedan mladi sokolski život, mlađog ljubljana po Antonu Maleju. Pri padu poč. Abadžiju nije bilo moguće zadržati, jer je pad bio neочекivan i strelovito brz. Posle pada, još uvek pri svesti, prevezene je na Hirušku kliniku, gde je konstatovano da je pozledio četvrti vratni pršljen. Posle izvršene operacije ostao je na klinici u Zagrebu, pod kontrolom lekara-specijalista, i svi smo se nadali najboljem ishodu.

Udes je hteo drugačije! Depeša tužnog sadržaja, javljala nam je u

Naša unutrašnja pitanja

Pre uskršnjih praznika započeli su u Zagrebu razgovori za konačno uređenje pitanja, koje se naziva hrvatskim pitanjem i koje onemogućuje miran tok našeg narodnog i državnog razvoja, već gotovo 20 godina. Te razgovore su vodili predsednik vlade Dragiša Cvjetković i Dr. Vladimir Maček. Razgovori će se, kako novine javljaju, nastaviti posle praznika.

Svi dobromerni građani Jugoslavije pratili su sa zanimanjem razvoj tih razgovora, kao što će to činiti i docnije, sa jedinom željom da se oni sretno završe i da se konačno povuče u korice mač medusobnih borba i obračunavanja, zadevica i potresa. Svi Jugosloveni su životno zainteresovani na uspešnom odmotaču togu gordijskog čvora, pa tako i Sokolstvo.

Između svih organizacija, Sokolstvo se je od prvog početka najduže postavilo u službu naroda i otadžbine: Pre rata pomažući rušiti stari svet laži i nepravde; za vreme rata oružjem u ruci i stradanjima potamicama i pod vešalima; a posle rata pozitivnim radom za dobrobit Kralja, naroda i otadžbine. U tim činjenicama leži moralno i materijalno pravo Sokolstva da sa najvećom pozornosti prati razvitak pregovora za sporazum. Žalosno je samo, što se, tek posle 20 godina moramo sporazumevati, dok smo pustili da prešli 20 godina prođu u gomilaju prepreka na putu našeg napretka.

Raspisavljati opširno o toj prošlosti, nema danas smisla, ali je potrebno da se podvuku neke činjenice, zato da u budućnosti budemo razboritiji i da narodne snage pametnije upotrebimo nego što se do sada radi. A to će biti moguće samo onda, ako se naši politički ljudi nešto nauče iz grešaka prošlosti.

Sokolstvo je uvek i na svakom mestu upozoravalo na osnovnu grešku dosadašnjih političkih akcija: na razdvajanje naroda pomoću krajnjih partizanskih parola, umesto da mu se pre svega dade rada i hleba i da mu se osigura minimum egzistencije. Upozoravalo je, da je nepodnobljiva činjenica da čitavi slojevi naroda u Jugoslaviji moraju da budušeni onoga što im je najpotrebnije, da su čitavi krajevi bez pitke vode ili zaraženi tuberkulozom itd. Sam Ministar prosvete kazao je nedavno u Skupštini, da bi nam bilo potrebno više od 1000 osnovnih škola, da zadovoljimo i najosnovnijim potrebama narodnog vaspitanja.

Međutim, umesto da najpre rešavamo ta, opšte narodna, gospodarska, socijalna, kulturna i ostala pitanja, koja zadiru u životne potrebe naših sela i gradova, naše poljoprivrede, radništva, trgovine i industrije, mi smo došli tako daleko, da su pojedini »vode« stali da uniformišu i motorizuju svoje pristalice i udarne čete, vodeći naše unutarnje stanje u sve veću propast.

Da su se pravedno i nesobično rešavala i rešila sva ta osnovna pitanja moralne i materijalne egzistencije naroda, pa da je svaki građanin osetio na sebi punu jednakepravnost i mogućnost da dođe do blagostanja, hrvatsko pitanje se po svoj prilici ne bi ni javilo, ili bar ne u onom obliku, koga danas ima. Mogli bi se navesti mnogobrojni primjeri rasipanja narodnog novca, zanemarivanja jednog kraja na korist drugog, favoriziranja pojedinih klika itd. I svaki onaj koji se nije slagal s takvim načinom rada, i koji je saosećao sa opštim narodnim interesima, morao je na svojoj koži da oseti gnjev vlastodržaca i da gleda kako se oglašuje za štetočinu i zaneprijatelja države.

Čitava javnost očekuje sada, da se reparacije koje su svečano obećane izvrše, i da se svima i svakome vrati pravo na život i na javni rad, koje je svakom građaninu zajemčeno zakonom. Dajte narodu veru u pravdu, u jednakopravnost i u autoritet zakona, pa će se vrlo brzo moći da reši svako javno pitanje!

Optimistički glasovi koje smo čuli, daju nam nade da je rešavanje hrvatskog pitanja krenulo pravilnim putem. Pitanje unutrašnjeg srednja je stvar svih nas, to je stvar časti i opstanka svih krajeva naše zemlje i čitavog naroda: vrhovni zakon Jugoslavije! Zato ne bi smelo da bude svesnog političara u našoj zemlji, koji bi nam odričao pravo da ukažemo na greške i rane gde god se pojave. Mi smo to dužni zbog našeg rodoljublja, jer mi ne tražimo drugo nego mogućnost rada za vaspitanje svesnog građanina, a ne svesnog partizana.

Pošto je to naš cilj, apelujmo u prvom redu na sebe i izključimo iz svojih redova sve što razdvaja. Mobilizujmo sve zdrave snage, koje znaju podrediti svoju volju interesima celine i stvarnom sokolskom bratstvu. Treba to učiniti danas, ako nismo učinili već juče. Sutra već može da bude prekasno. U tome je naš zadatak u sadašnjosti i u budućnosti.

E. L. Gangl

Utakmice u Zagrebu za izbor vrste za Pariz

Veliko interesovanje vladalo je u svima sokolskim redovima za II izbirne utakmice za sastav naše vrste, koja će se 13 maja takmičiti sa izbranim francuskim gimnastičarima u Parizu. U subotu, 8 aprila, održane su u Zagrebu II izbirne utakmice, koje su u svakom pogledu uspele i pružile gledaocima retku priliku, da vide na okupu naših 23 najboljih gimnastičara-sokola.

Takmičenje je održano u prostorijama sokolskog društva Zagreb II, a od 24 prijavljena takmičara, prisustvilo ih je 23, iz devet župa. Utakmice su bile u slobodnim sastavima. Svaki takmičar imao je da samo jedanput odvežba svoju povoljnu vežbu na svakoj spravi i u prostorijama. Sudije su bili: poznati reprezentativac Ado Antosjević iz Ljubljane, bivši svetski šampion Leon Štukelj, iz Maribora, prof. Emil Vukotić iz Beograda i Hrvoje Macanović, novinar iz Zagreba. Utakmice je vodio zamenik saveznog načelnika Ivan Kovač iz Beograda.

Na završetku utakmica proglašeni su ovi rezultati: 1) Josip Kujundžić, Subotica sa 55 bodova; — 2) Janez Pristov, Jesenice 54,6; — 3) Konrad Grilc, Celje sa 54,3; — 4) Josip Primožič, Maribor sa 54,2; — 5) Miroslav Forte, Ljubljana sa 52,3; — 6) Miloš Stergar, Beograd sa 52,1; — 7) Juraj Buda, Beograd sa 51,1; — 8) Boris Gregorka, Ljubljana sa 50,3; — 9) Ing. Ivančević Ivan, Sombor sa 49,7; — 10) Norbert Bela, Beograd sa 49,5; — 11) Mihočinović Rade, Beograd sa 49,3; — 12) Milan Stefanović, Novi Sad sa 48,3; — 13) Dimitrije Merzlikin, Beograd sa 48,1; — 14) Stjepan Boltižar, Zagreb i Stanje Lapajne, Maribor sa 47,2; — 15) Milan Momčilović, Osijek sa 45,2; — 16) Boško Kovačević, Sarajevo sa 43,3 boda; — 17) Miloš Skrbinšek, Ljubljana sa 43 boda; — 18) Boris Jovin, Sombor sa 41,9; — 19) Ivan Bizjak, Celje sa 38,1; — 20) Blaško Sudarević, Subotica sa 35,5; — 21) Milan Potokar, Ljubljana sa 34,6 do 60 mogućih bodova.

Na pojedinim spravama dobili su najbolje ocene: u prostorijama vežbi: Merzlikin 9,8; — Kujundžić 9,7; — Stergar 9,2; — Primožič 9,1. — Na vratilu: Primožič 9,5; — Kujundžić 9,4; — Mihočinović i Pristov po 9,3; — Merzlikin 9,2 — Stefanović 9,1 — Na razboju: Primožič 9,7 — Gregorka 9,4 — ing. Ivančević i Stergar po 9,3 — Kujundžić i Grilc po 9,2. — Pristov 9,1 — (Na ovaj spravu Merzlikin je dobio samo dva bora, pošto mu se je odmah u početku vežbe

istegao prst, te je morao prekinuti vežbu. To ga je stajalo — možda — prvi put u konačnom plasmanu.)

— Na krugovima: ing. Ivančević 9,4 — Grilc 9,1 — Na konju sa hvataljkama: Forte i Pristov po 9,4 — Stergar 9,2 — U preskoku preko konja uzduž: Merzlikin 9,8 — Buda i Momčilović 9,7 — Forte 9,6 — ing. Ivančević i Mihočinović po 9,5 — Potokar 9,3 — Grilc, Kujundžić i Pristov po 9,2.

Utakmicama su prisustvovali sokolski stručnjaci Sulce, Dr. Gavrančić, Vajnhardt iz Zagreba, Teodorović iz Novog Sada. Od Jugoslovenskog Olimpijskog odbora Veljko Ugrinović iz Zagreba.

Pao je veoma interesantan predlog, da se naša druga ekipa tj. oni, koji ne budu išli za Pariz, sastane u prijateljskom susretu sa gimnastičarima Bugarske ili Rumunije. Predlog je kaže sugestija primljen.

Utakmice su prošle u najboljem redu i disciplini. Vredno je napomenuti da su takmičari na svim spravama pokazali mnogo lepih i teških sastava, koji su zadržali prisutne. Približno se, da sokoli-gimnastičari iz istočnih župa dostižu sokolske gimnastičare iz zapadnih župa po kvalitetu i po kvantitetu, učinku, gde je gimnastika bila oduvek u najboljem razvoju i visini.

Prema odluci Načelnštva Saveza, u Pariz će se povesti najboljih 12 takmičara sa ovih utakmica, i to prvoplaširanih jedanaest i Merzlikin, koji je na ovim utakmicama bio istegao prst, a spada u naše najbolje gimnastičare. Ta izabrana dvanaestorkica će prvo ostati na malom zajedničkom treningu u Mariboru, a 9 maja krenuti za Pariz. I. S.

OTSUSTVO ČINOVNICIMA ZA GODISNU SKUPSTINU SAVEZA SKJ.

Da bi državni službenici, sokoli, koji su obavezni da prisustvuju ovogodišnjoj skupštini Saveza SKJ mogli nesmetano dobiti potrebno otsustvo, Savezna Uprava zamolila je Prezidiju Ministarskog Saveza, da sokolima, državnim službenicima, odobri to otsustvo. Prezidiju Ministarskog Saveza odobrilo je otsustvo od 20 do 24 aprila ove godine, koje se neće računati u redovni godišnji odmor, svima državnim službenicima, sokolima, koji to otsustvo, radi učestovanja na ovogodišnjoj saveznoj skupštini, zamole. Pri molbi, odnosno pri prijavi za odlazak na godišnju skupštinu Saveza, treba se pozvati na akt Prezidiju Ministarskog Saveza broj ad 1693 od 27. marta o. g.

Jedna značajna rezolucija Poljskog Sokolstva

Glavni Odbor Saveza poljskog Sokolstva je, na sednici od 26. marta o. g. prihvatio jednoglasno i objavio ovu značajnu rezoluciju:

U osudnim istoriskim trenutcima, kada izvesna agresivnost podređuje nove države pod svoju vlast, Savez poljskog Sokolstva smatra kao obavezno da:

1. utvrdi, da je sav poljski narod nesalomljivom voljom rešen, da će braniti do poslednje kapi krv svaki delić poljske zemlje i poljskog prava. Isto tako će se usprotiviti svim snagama bilo čijim namerama koje bi ograničavale samostalnost poljske politike. Poljsko Sokolstvo smatra kao načelu obavezu, da mora najenergičnije saraditi sa poljskom vojskom na tome, da se ceo narod pripremi za borbu. Nezavisno od toga, poljski Savez Sokolstva poziva svu braću i sestre i celu Poljsku, neka se udruže u jaku, moralnu i borbenu falangu, koja će se odupreti svakom napadu na nedeljivost i celinu poljske države. Makar kakve pokušaje, bilo oružjem ili diplomatskim putem, na zemljištu Gdanskog ili Istočne Mađarske smatraće poljska falanga za cacus bell.

2. Hlijadogodišnja borba sa tudinskim težnjama, ukazuje poljskom narodu put njegove politike, tj. otpor protiv svima pojavama prodiranja, ne samo prema Poljskoj, nego i prema čitavom Slovenstvu. Ne smemo dopustiti da se ponovi istorija, pa da slovenski narodi i plemena — svaki zasebno i bez uzajamne potpore — kao za velike zapadnoslovenske države, pod Menčislavom i Boleslavom — brineći se egoistički za svoje plemenske koriste, podlegnu tutoj prevlasti, što je dovelo do toga, da je na tlu prastarih, nekada slovenskih država zagospodario tudinci. Poljski narod je dužan, da učini sve za ujedinjenje i bratstvo svih slovenskih naroda.

3. U vezi s tim, Sokolstvo konstatiše, da se poljski narod nikako ne raduje, što je uz stvarno saučesninstvo Slovaka, bratski češki narod izgubio svoju samostalnost, pa mu u času njegove tragedije, izražava svoje duboko saučeće, sa nadom da će se češki narod, posle prolaznih teških dana — prouzrokovanih malo-đušnošću njegovih voda, — preporoditi ponovo u svoj svoj snazi i požrtvovanosti, i doći ponovo da svoje slobode.

„Istraga u sarajevskom atentatu“ i sudija istražitelj, g. Leo Pfefer

(Svršetak)*

G. Pfefer je o sebi, kao o sudiju istražitelju, dao tačnu sliku u onom pasusu svoje knjige gde govori o svojoj „svemoći“. G. Pfefer prikazao je lepo, kako je od mladog sudskog auskultanta u Bihaću preko Bos. Petrovca došao u Sarajevo i kako mu je tu, u okružnom судu, bio poveren čisto politički referat: **delikti počinjeni stampom!** On je, kao takav, vodio i proces protiv Jove Jagličića godine 1913 u stvari špijunaže, i tako ušao u sve tajne „veliko-srpske propagande“, kako se u to doba jednom opštrom frazom i opštim imenom krstio ceo politički i kulturni rad Srba u Bosni i Hercegovini. Na taj način g. Pfefer postao je in politički najglavniji sudija-ekspert pri okružnom судu u Sarajevu. Kao takav, on se slučajno na Vidovdan 1914 našao u blizini Gradske većnice u Sarajevu nakon Cabrinovićevog atentata, pa mu je predsednik suda g. Ilinicki odmah naredio da presluša atentatora Cabrinovića; njemu je određeno da odmah, nekoliko minuta iza toga sa-

usred najvećeg posla. Međutim, sam g. Pfefer veli na strani 55 svoje knjige: »Iza uspeha koji sam imao sa Trifkom Grabežom, pa uslijed priznanja Danila Ilića, kao sudac-istražitelj postao sam svemoćan. Od tada su sve oblasti u čitavoj austro-ugarskoj Monarhiji smješta morale izvršavati pismene zamolnice, odnosno naloge suca-istražitelja u toj istraži.« G. Pfefer će se opet natjecati, ako se posumnja u verodostojnost njegovih reči, jer one, u prvom svom delu, izgledaju malo nameštenе. Stranci i političari, bez sumnje zbog »narodne stvari« hteli su da smene »domaćeg čoveka« i tako renomiranog stručnjaka i eksperta! Ali ostavimo to na stranu, g. Pfefer sam tvrdi, dakle, da je postao svemoćan. Kao i on, i mi znamo što znači ta svemoć. Kronos je u njoj jeo svoju decu, Neron je zapalio Rim, samo je g. Pfefer, začudo, bio i ostao jagnje: nije ni protiv koga upotrebljio nikakvog nasilnog sredstva, nije se ni na koga »derao«, nije nikoga nazvao »ubicom«, nije bio »nadmen«, nije nikoga »patriotski bockao«, nije čak ni kaznio g. Dra Čorovića kad mu je on, pri mirnom i otmenom istraživanju istine, rekao da će mu uskratiti dalje odgovore i t. d.

Eto, tako sebe danas hoće da pretstavi sam g. Pfefer i, bez potrebe a možda i iz računa, sam smanjuje i potcenjuje svoju nekadašnju o-

naku lepo obrazloženu »svemoć. Međutim, mi dobro znamo da stvar stoji sasvim drugačije. Ostavimo na stranu što je radila politička vlast sa taocima i vojna vlast sa graničnim stanovništvom, ali je više nego sigurno da je sve ono što se u Bosni i Hercegovini moglo nazvati imenom »veleizdajničkim« strpano u zatvorene inicijativom suda, u kojem je g. Pfefer apsolutno vodio prvu i glavnu reč. Neka u tome ne obmanjuje g. Pfefer ni sebe ni nas! Svi procesi koji su vođeni protiv Srba u Bosni i Hercegovini, počevši od daka pa do starijih nacionalnih radnika, nikli su u glavi g. Pfefera, jer su u njegovim rukama, kao suca-istražitelja u atentatorskom procesu, bili svi konci naše »veleizdaje«. Javna je tajna bila da se je čekao samo završetak procesa protiv atentatora, pa da nastupe nova hapšenja za procese: protiv sokola, pobratima, »Prosvetnih« radnika i svih onih za koje se držalo da su u vezi sa Narodnom Obranom. Razume se, ukoliko oni nisu već ranije bili pohapšeni i kao taoci stavljeni u zatvor. I zaista, čim se približavao kraju proces protiv atentatora, zatvorili su se počeli jače puniti. Mene su uhapsili dana 2. oktobra 1914 i predali me okružnom судu u Sarajevu. Malo docnije, sredinom meseca novembra, stigli su iz vojske i moja druga braća sokoli: Dr. Vojislav Besarović i Jovo Popović. I kad mi to sve znamo, i kad

*) Ispravi: U prošlom broju, u petom stupcu, u 11 redu: »osion«, mesto »osim«.

GLAS OMLADINE

Povodom važnih dogadaja koji se odigravaju u svetu omladinske organizacije, u zajednici sa Jugoslovenskom sokolskom omladinom, izdale su za javnost sledeći proglašenje:

OMLADINI — OMLADINSKIM ORGANIZACIJAMA, — CELOKUPNOJ RODOLJUBIVOJ JAVNOSTI!

Rukovodeni dubokom ljubavlju prema slobodi i slobodi naše zemlje i naroda i ispunjeni iskrenom željom da se u svetu stvari jedanput trajan i častan mir između slobodnih i nezavisnih naroda i njegovih država mi se danas u ovim ozbiljnim vremenima obraćamo mladoj generaciji naše zemlje i svoj rodoljubivoj javnosti, izjavljajući u ime hiljada i hiljada omladinaca koje pretstavljamo:

1. — Mlada generacija naše zemlje smatra da je puno očuvanje naše državne i nacionalne nezavisnosti osnovna dužnost svih, a naročito omladine, koja mora da očuva svoju zemlju i slobodu Jugoslavije, tvorevine ogromnih i krvavih narodnih žrtava. Ona izjavljuje svoju spremnost da svim silama brani ovu nezavisnost, da brani teritorijalni integritet i nepovredivost granica Jugoslavije.

2. — Istovremeno izjavljujemo da ćemo se odlučno boriti protiv duha defetizma, kolebljivosti i kapitulacije, protiv svakog pokušaja da se na taj način razbije otporna snaga zemlje.

3. — Radi ostvarenja ovoga zadatka mi pozivamo sve omladinske organizacije, sve zdrave nacionalne snage na ujedinjenje njihovih napora za dobro zemlje i naroda. Ostavimo na stranu sve što nas razdvaja, ujedino sime sve svoje snage za odbranu nezavisnosti zemlje i budućnosti naroda i njegove omladine.

4. — Odlučujemo da zajedničkim silama pregnemo na posao vaspitanja omladine u narodno-odbrambenom duhu, na posao jačanja nacionalne svesti, pravilnog shvatanja narodnih i državnih potreba i ozbiljnosti vremena u kome živimo. Potrebno je pristupiti i pripremanju naše omladine za što korisniju službu zemlji u slučaju potrebe.

5. — Da bi se ostvarilo puno jedinstvo omladine potrebno je učiniti sve za uspostavljanje bratske slike i moralnog poverenja srpske, hrvatske i slovenačke omladine. Mi apelujemo na sve faktore državnog i javnog života, da se u interesu odbrambene snage zemlje sva unutrašnja pitanja reše što hitnije i na način koji će

osigurati punu slogu, slobodu i ravnnopravnost svih Srba, Hrvata i Slovenaca. Tražimo da se naša zemlja — vodena koncentrisanim snagama najizrazitijih moralnih pretstavnika narodnog poverenja — u punoj mjeri sposobi da naš narod u ljubavi i bratstvu može da stane na branik naše zajedničke države, radi odbrane njenih granica i slobode.

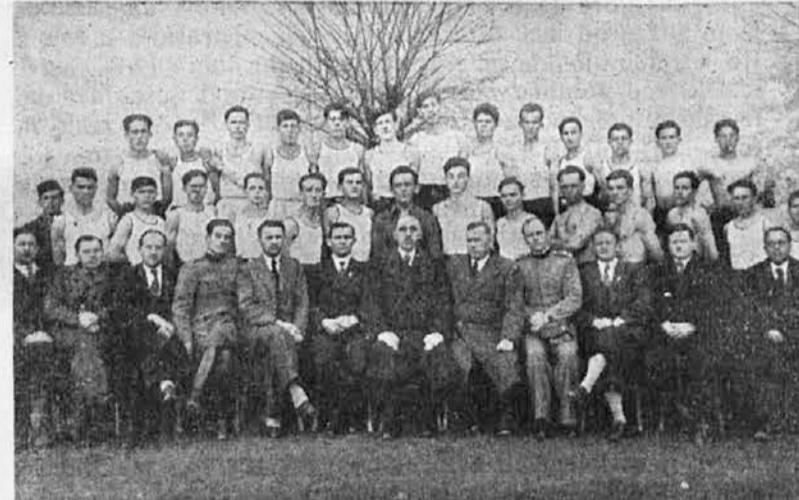
Omladino! Kada je otadžbina u opasnosti, moraju se sve snage ujediniti!

U Beogradu, aprila 1939. god.

Jugoslovenska Sokolska omladina, Akcioni odbor stručnih studentskih udruženja, Savez skauta, Zadržuna omladina Jugoslavije, Omladinska sekacija ženskog pokreta, Prosvetni klub Privrednikove omladine, Akademski aero klub, Akademski sekacija Crvenog krsta, Omladina Seljačkog kola, Studentska sekacija Hrišćanske zajednice mladih ljudi, Udrženje lekara stažera, Udrženje nezaposlenih profesorskih kandidata, odeljenje Trezvene mladeži međunarodnog gutemplerškog reda, Studentski mirovni odbor, Odbor studentskih kulturnih udruženja, Udrženje studenata ekonomsko-komercijalne visoke škole, Udrženje studentkinja, Akademski sekacija društva prijatelja Francuske, Omladinska sekacija Jugoslovensko-čehoslovačke lige, redakcija »Mladost«, redakcija »Beogradskog studenata« i redakcija »Mlade kulture«.

Sokolsko društvo Supetar, na Braču, je izabralo za starešinu brata Dr. Antu Lučića, a župski delegat brat Pera održao je vrlo uspeo govor. Izraden je opširan program za iduću godinu.

Ст. Бојовић

Župski prednjački tečaj u Tuzli.

Жив рад у жупи Тузла

Sokolska župa Tuzla održala je i ove godine kao i ranih godina 20-dnevni tečaj za sokolске čete u meseču martu.

Tečaj je održan u Sokolskom domu u Tuzli pod vođstvom župskog predsjednika br. Mijoja Blatkovića. Tečaj je počeo 26. polaznika iz 18 četa, a održano je ukupno 153 časnika. Bili su zaštitnici svih predmeti korisni po sokolski rad. U ovome tečaju нарочито је обратена пажњa odbrambenom, poljoprivrednom i trezvenom uzgoju sokolstva na selu.

Svrhetkom tečaja, polaznici su se zavetovali da će svaki uneti što više truda za uspešan rad svojih čela.

Sokolska župa Tuzla, održala je petnaestodnevni pripravnici tečaj za članove i članice društva u meseču martu, u Sokolskom domu u Tuzli. Ovaj je tečaj održan u nastavku tečaja za čete, pod vođstvom župskog predsjednika brata Blatkovića. Tečaj je polazilo 16 braće i 10 sestara (dosada naјbolji odziv sestara).

Tečaj je otvoren star. župe br. N. Tadić. Uspes je bio vrlo dobar kao i disciplina u tečaju. Na kraju održan je uspešan ispit.

2. aprila održana je konstituirajuća sedница stručnog odbora Sokolske župe Tuzla. Raspravljanja su mnoga bila pitača za rad u idućoj godini, нарочito s obzirom na rad Sokolske Petrove petoljetke. Zaključeno je da će održi biciklistički tečaj i da će osmisliti otseći pri dрушtvima za bicikliste.

Ст. Bojović

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sarajevo Sokolstvo je u velikom broju učestvovalo proslavi pukovske slave »Takovskog«, X pešadijskog puča. Pored izaslanstva župe i svih sarajevskih sokolskih društava, svečanosti su prisustvovale i delegacije mnogih sokolskih četa sa zastavama. Naročiti vod sokola seljaka stupao je u defile-u, zajedno za vojskom, pored pretstavnika vlasti, pa je izazvao opštu pohvalu. Vod su sačinjavali sokoli četa Kasindo, Semizovac, Košovo i Iliča.

*

Sokolsko društvo Grosuplje (župa Ljubljana) je tudi u letosnjem delovnem dobi zelo agilno. Predvsem se je posvetil novi prosvetar vzgoji naraščanja. Cela vrsta prireditev pa je tudi široki javnosti izpričala, da društvo uspešno deluje. 26. marca je priredilo Jalovo drama »Bratje«, ki je prav dobro uspela. Naraščanski otsek pa pripravlja za nedeljo, 16. tm., proslavo 20-letnici smrti našega velikega Cankara, z izbranim programom.

*

Sokolsko društvo Maribor-Matica je, prilikom prolaska šest vlakova čeških izbeglica, koji su se, iz Karpati Rusije, preko Rumunije vrátili u domovinu, pogostilo češku braću dobrovoljnim prilozima svoga članstva i iz sredstava župe. Braća Česi, među kojima je bio dosta veliki broj Sokola, bili su srdačno pozdravljeni.

*

Rad u sokolskim četama u okolini Sarajeva postaje sve vidniji. Tako je na pr. ponovo oživila sokolska četa Janjići, koja je bila prestala sa radom, dok je Sokolska četa Kralupi, kod Visokog, za vreme trajanja pokusnog roka, pokazala odlične rezultate. Ova četa je odlučila da, u okviru Petrove Petoljetke, izvrši čitav niz korisnih radova.

*

Nedavno se, u selu Mramorku, u Banatu, dogodio nemio incident, da je Sokolsko društvo bilo napadnuto štapovima i ostalim oružjem, sa strane izvesne skupine, koja pripada nacionalnoj manjini u našoj zemlji, a koja je u našem selu uzela neprijateljski stav prema Sokolstvu. Sokolsko članstvo je odlučno reagiralo i očekuje da će merodavni faktori sve nacionalne manjine, bez razlike, u našoj zemlji pozvati da poštuju jugoslovenske nacionalne osećaje, čiji je Sokolstvo najizrazitiji predstavnik.

Sokolsko društvo Čakovec je predstavom »Jurek dvorski liječnik«, za-

klučio sezonu lutkarskog otseka. Svega je prikazano 6 predstava, u kojima su saradivali naraščaj i vežbače članstvo. U društву je organizovan streljački otsek i naišao na veliki interes. Već je priredio zabavu s nagradnim gadanjem. Započeo je takoder i društveni tečaj za obuku prednjaštva. Polaznika ima 39 (članstvo i stariji naraščaj).

*

Sokolstvo društvo Čurug preduzele je akciju da podigne sokolski dom, pa je već počelo sakupljanjem dobrovoljnih priloga. Društvo se obratilo naročito imućnjima zemljacima koji žive izvan Čuruga, da ga pomognu u tom preduhvatu.

Proglas Sokolstva u Dravskoj banovini

Međužupski odbor sokolskih župa Dravske banovine, objavio je sa datumom od 2 aprila ovaj proglas sokolskom članstvu:

Bratje! Sestre!

Čim resnješi je čas, tem već je je naše zaupanje u življensko moć našega naroda, ki smo mi Sokoli in Sokolice, naraščaj in deca njegov sestavni del. Ves narod kličemo pod sokolske zastave! Pridite vsi! Zovejo vas bratska srca! Zdržimo se složno v prostovoljno narodno vojsko!

Sokolska neprekinjena delavnost je neusahljiv vrelec svežosti in mladosti, zavesti in odpornosti, požrtvovanja in bratke ljubezni. Tako utrjujemo v nesrečnem prizadevanju temelje svoje domovine.

Sokolstvo je izraz narodne volje in njegove pravice do slobodnega življjenja.

Domovino so nam priborile neštevilne žrtve vse od Kosova do sedanosti — to je polnih 550 let. Sokolstvo hoče in mora v vseh okolnostih in za vsako ceno čuvati in braniti to krvavo daritev dolgih in težkih stoletij. Grobovi nas pozivajo k ponosu in zavednosti.

Stojmo mi vsi, ki se ponašamo sokolskim imenom, v stalni pripravljenosti in v povečani delavnosti po vseh predelih naše zemlje! Vsa Jugoslavija je naš dom!

Ostanimo ena duša in eno srce, ena junaka volja ena tvorna moč za čast in veličino, za srečo in slavo Kralja, Naroda in Jugoslavije! Zdravo!

V. Čorovića i između svoga i njegovog današnjeg položaja.

Da g. Pfefer, kao ličnost i kao sudac-istražitelj, nije bio onakav kakav je u stvari bio; da je napisao svoju knjigu bez onolikog isticanja sebe kao neprišnjene ličnosti, držeći se strogo samo stvari o kojoj govori; da nije bilo one nesrečne reči g. Čurčina o rehabilitaciji g. Pfefera; i najzad, da se g. Pfefer još i danas u svom polemisiju, negiraču, kao takav sam uvijek govorio glasno, da bi tim potakao i druge da samnom glasno i razgovjetno govore. Uostalom, takav je način govora pri istragama dobrdošao, iz više razloga. Usljed toga činilo se gđi Čubrilović, a često i drugima, da sam arrogantan, pa kaže, da sam se »dešao!« Kad ga g. Dr. Čorović uhvati u očitoj laži da je u vozu, kojim je nas, 156 velenzajnika, iz Sarajeva bilo prebačeno u Banju Luku, dao naredenje da se Dru V. Čoroviću, koji stvarno nije bio među nama, ostave i dalje lanci na rukama zbog njegove renitentnosti, g. Pfefer detinjasto navodi da je to samo lapsus memoriae i da se to, bez sumnje, odnosni na kojeg drugog velenzajnika! Dakle, što god se danas kaže i prigovori g. Pfeferu kao bivšem sucu-istražitelju, a ništa nije tačno, ništa nije ispravno. Sve on pobija i sve hoće da izvrda, samo da njegov sudiski autoritet i njegova ranija svedočnost ne budu okrnjeni! Tako govori čovek koji ima smelosti da danas povlači paralel između sebe i Dra

Stevo Moljević, i svi oni koji u banjalučkom procesu nisu bili osuđeni?

G. Ivanu Kranjčeviću pomalo izazivački preti i poručuje da ga ne vuče za jezik! Tom prilikom govori i o svojoj funkciji kao izaslanika bosanske vlade pri raspravi i sudjenju atentatorima te, potvrđujući svoju »svemoć«, ovako samosvesno veli: »Ja sam sjedio gdje sam htio; uz državnog odvjetnika ili uz novinare; ili sam i stajao, gdje sam htio i kad je sam htio.«

Za gđu Čubrilović ovako neotmeno kaže: »Ja držim da sam bolje shvatio atentatore i njihove glavne saradnike nego gđa Čubrilović koja i danas još tvrdi da su se od njih iznudavala priznanja i »zastraženjem i lisičenjem« da, kao bajagi, ne stradaju nevinii. Ni jedan se atentator nije dao zastrašiti, već su svi svojevoljno i hrabro dali svoja priznanja, ne samo da ne stradaju nevinii (pa to je, zaboga, bila svaka treća reč g. Pfefera pri početku ispitivanja gotovo svakoga od optuženih!) već i iz drugih razloga, koje gđa Čubrilović još i sada kao da ne shvata, obnevیدla u osobnoj mržnji i nesvesna, kako se čini, da se time ona ogriješuje ne samo o mene i moju knjigu već i o one mučenike!«

Ovih nekoliko citata dovoljno je da se vidi sva ona »nadmenost« g. Pfefera o kojoj govori g. Dr. Čorović i sva ona uobražena »svemoć«

koju je spomenuo sam g. Pfefer. Misli li g. Pfefer na ovako arogantan način da polemiše sa svima nama kojima napišemo koju reč protiv njegove ličnosti kao bivšeg suca-istražitelja? Misli li on za svakoga od nas reći da smo »obnevideli u osobnoj mržnji i nesvesni«, kao što je to rekao za gđu Čubrilović, ili sa svakim od nas razgovarati onim nadmenim ali ne-moćnim potcenjivanjem, kojim se je poslužio protiv Dra Čorovića? Misli li on da je mišljenje svih nas o njemu onakvo, kakvo je mišljenje g. Branka Zagorca koji je, daleko od toga da shvati što je to sudska »lišenje«, o kome je govorila gđa Čubrilović, rekao u jednom listu da »čovječniji istražitelj u sarajevskom atentatu nije mogao biti od g. Pfefera«, što s toliko uživanja i samodopadanja u celini citira g. Pfefer u 11 broju »Nove Evrope«? Međutim, da je g. Pfefer u stvari bio taj »čovječni istražitelj«, ne bi on danas imao nikakve potrebe da se ovolikobrani i pere, i da onako besomučno napada oko sebe sve koji mu, još i sada, ne povlađuju.

Koliko pak g. Pfefer zna zaista da »lišiće«, najbolji su dokaz ova tri primera njegovog reteriranja, kad ga dovedu u tesan sokak. Kad g. Čorović pominje njegovu »nadmenost«, on se ovako uvija: »priznajem, uostalom, da sudac-istražitelj, prema izvjesnim optuženicima, odista dola-

Razno iz Češke i o Česima

Svi češki listovi, a naročito »Narodni Listy«, koji je postao centralni organ »Narodni souručenství«, jedine dozvoljene političke organizacije Čeha u Protektoratu, doneli su pre nekoliko dana upozorenje, u kome se kaže, da se u pojedinim krajevima dele proglaši i letci koji pozivaju narod da ne pristupa u »Narodni souručenství«, i u kojima se daje naslutiti kao da bi mogle nastupiti promene koje bi izazvale nove političke mogućnosti. U upozorenju se poziva narod, da ne naseda tim vlastima, niti ikakvim potajnim glasama ili proglašima.

*

Nemački jezik je uveden kao potpuno jednakopravan sa češkim, na čitavom teritoriju Českomoravskog protektorata. Osim toga će u Moravskoj sve objave i reklame biti u oba jezika, takođe i u čisto češkim krajevima. Prema vestima čeških novina, Nemci su preuzeli u svoje ruke uprave gradova Brna, Olomouca, Jihlave i Budejovica, dok je u Pragu, za potpredsednika gradske opštine, postavljen Nemac.

*

»Militär Wochenschrift«, nemačka vojnička revija, piše u poslednjem broju, da Česi u českomoravskom protektoratu neće služiti u nemačkoj vojsći, ali da će u slučaju rata morati biti na raspoloženju nemačkoj vlasti, za rad u fabrikama, rudnicima itd., da tako i oni doprinesu svoj deo za odbranu zajedničke otadžbine.

*

U londonskom Donjem Domu je bilo postavljeno pitanje, da li je tačno da će izvesni bivši oficiri češke vojske biti primljeni u englesku vojsku; našto je zvanično odgovoreno, da će izvestan broj oficira biti primljen, u koliko odgovore zahtevima i ukoliko budu poznivali engleski jezik.

*

Varšavski listovijavljaju, da je mnogo čeških izbeglica stiglo na poljski teritorij. U Krakovu je osnovan zaseban odbor za podupiranje tih izbeglica i za njihovo transportovanje u inozemstvo.

Prvi transporti su već upućeni u London, a u Poljskoj čeka još oko 2500 izbeglica da budu upućeni u Englesku.

*

Češki listovijavljaju, da su u svim redakcijama postavljeni zasebni inspektorji koji će paziti na smer čeških listova. Većina čeških listova i dalje izlazi, neki u smanjenom opsegu, ali pojedini ipak obustavljaju izlaženje. Pošto je u Češkoj zabranjen ulazak

svima listovima, sem nemačkih i italijanskih, to je u njima vrlo malo citata iz stranih listova. Takođe i vesti koje češke novine donose, većinom su uzete iz nemačke agencije »DNB«. Obustavljen je češki list na nemačkom jeziku, »Prager Tagblatt«, koji je bio zamjenio »Prager Presse«; dok je naprotiv počeo izlaziti novi nemački list u Pragu, »Der Neue Tag«, kao nacionalistički organ.

*

Praški »Venkov« donosi zanimljiv članak Rudolfa Halika, iz koga se vidi da postoje struje koje namenjuju da ograniče i slobodu literarnog stvaranja u Češkoj, kao i slobodu čitanja čeških klasika. Iz tog članka vidi se da je objavljena neka vrsta »indeksa« čeških knjiga, koje treba zabraniti za čitanje; a među tim knjigama nalaze se i dela dva najnacionalnijih i najpatriotskih čeških književnika, Jiraseka i Havlička. Nije jasno ko je objavio ponuđeni indeks, ali prema članku u »Venkovu« izgleda, da je on potekao iz čeških reakcionarnih krugova, koji žele da se dodvore Nemcima, a pod izlikom da češki život treba »preporoditi u hrišćanskog duha«, dok su Havliček i Jirasek bili slobodoumni pisci. »Venkov« se pita zašto bi Nemci hteli da sprečavaju čitanje dela čeških klasika, pa upozorava na zakutnu anonimnu nastojanju, koja se čine u tom pogledu.

*

»Lidove Noviny« postavljaju pitanje, da li će Češko-moravski protektorat učestvovati na velikoj svetskoj izložbi u Njujorku, kao što je to, za vreme bivše Čehoslovačke republike, bilo odlučeno. Kao što je poznato, Nemački Rajh neće učestvovati na izložbi u Njujorku, i zato veli list — posle promene položaja nije još nikako osigurano učešće protektora na toj izložbi. Uskoro ima da padne odluka, da li će paviljon bivše Čehoslovačke ostati na izložbi u Njujorku, ili ne.

SMRT MILANA ŠVARIĆA

Milan Švarić, starešina Sokolskog društva Samobor i član uprave Sokolske župe Zagreb, preminuo je u Samoboru, u 53 godini života. Po zanimanju ugledni industrijalac, brat Švarić je bio aktivni atletičar, a u Sokolstvu se isticao u prvim redovima, i po svojoj tehničkoj spremi i po svojim rodoljubivim sklonostima. Bio je sem toga funkcioner Saveza sportskih društava i predsednik Pličićkog saveza.

okružnog suda čestiti g. Iržíkovski, sa kojim je g. Pfefer dolazio u konflikt radi njegovog liberalnog i humanog postupanja prema nama. Znamo mi takođe i za ljuntnju g. Pfefera kad su mu uskratili pravo da kao ekspert sedi u sudskom kollegijumu i za vreme našeg sudjenja u Banjoj Luci, kao što je to bio slučaj kod sudjenja atentatorima, što je g. Pfefer sa neprikrivenim samodopadanjem zabeležio i u svojoj knjizi, na jednoj fotografiji između stranice 81 i 82, pod ovakvim natpisom: »Na raspravi (desno, sa strane, g. Pfefer). Eto, koliko mi sitnih ali karakterističnih detalja znamo o g. Pfeferu, pa zato nije čudo što se, pri govoru o njegovoj knjizi, mora najpre da osvetli sa svih strana on kao ličnost i kao delatnik.

G. Pfefer tvrdi danas da je i on, u docnije doba, bio gotovo isti mučnik kao i mil. On o tome veli ovako: »G. Čorović ne vjeruje, da sam imao konflikt sa šefom Sudstva radi tendencioznog pisanja novina. Ustvari, ja sam imao na stotine konflikata sa svojim šefovima i drugim prepostavljenima, pa sam zato i bio tako dobro zapisan kod njih! Za svoju sudijsku »revnost« (kako bi rekao Dr. Čorović) dobio sam na kraju krajeva »unapredene«: premeštaj iz Sarajeva u Tuzlu (da bi me tamo pojela pomrčina); a imao sam i »odlikovanje«: ratni

križ, kao i svaki drugi »beamter«. O jedni g. Pfefer! Dakle, i on bio stradalnik, i njega jela pomrčina, i on dobio kao nagradu samo »ratni križ! Kako li se sve ovo slaže sa rečima g. Čurčina, da je g. Pfefer »uvek svoju službu savesno vršio i bio kao čovek na svom mestu?« Ovakle sad najedared ove »stotine konflikata« i »dobra zapisanost« g. Pfefera kod svojih šefova i drugih prepostavljenih? Da nije i tome bila uzrok nadmenost g. Pfefera koju pominje g. Dr. Čorović? Jer, nama je to nekako teško verovati da je sve to imalo ma kakve veze sa »narodnom stvarju«, koju je stidljivo spomenuo g. Pfefer, iako nas on, na strani 99 svoje knjige, uverava da je on čak i sa izaslanikom iz Beča, g. Viznerom, vodio veleizdajničke razgovore, strašnije možda nego što smo ih mi svi zajedno medusobno vodili, kad mu je — istina, napola u šali, kako to bržebolje dodaje g. Pfefer! — rekao: »da će Austrija, ako se čim prije ne uredi kao federativna država, propasti!« Dakle, iako mu to danas mnogo ne vredi, g. Pfefer je ipak napola u šali radio za »narodnu stvar« i napola u šali bio veleizdajnik kao i mi!

U svojoj knjizi, sem istrage kao glavne teme svoga pisanja, g. Pfefer je istakao i tri politička momenta i ukazao naročito prstom na njih, a imao sam i »odlikovanje«: ratni

Godišnja skupština župe Sušak-Rijeka

Pišu nam iz Sušaka:

Sokolska župa »Sušak-Rijeka« u Sušaku, održala je 2 aprila 31 redovitu glavnu skupštinu, kojoj je predsedao starešina župe, brat Ivo Polić, dok je u ime Saveza SKJ bio prisutan brigadni general, brat Maksimović. U prisutnosti malne svih delegata bratskih društava sa teritorija ove bratske župe, kao i nekojih od seoskih četa, brat starešina je otvorio skupštinu značajnim govorom, u kojem je istakao teško stanje pod kojim treba da se sokoljuje u ovoj pograničnoj župi. Pozivlje braću da pored na tome, kako bi se u punom broju odazvali pozivu za slet Sokolstva na Jadranu koji će se obaviti 15 i 16 jula u Sušaku. Iza kako su prihvaćeni brzjavni pozdravi Nj. V. Kralju Petru II, kao našemu Prvome Staresini, g. ministru za fizičko vaspitanje naroda, te bratskom Savezu SKJ, uzeo je reč brat Maksimović koji je naročito istakao nacionalno vaspitanje današnje naše omladine, jer je u njezinim rukama budućnost Jugoslavije, dok je u bratskoj slozi spas naš i budućnost naša. Govor je bio prekidan živim aplauzom, jer je tekao iz srca brata koji je prošao svetski rat, noseći u svom srcu slobodu braća.

Iza vatreñih reči brata Jazbeca izabran bi odbor za sastav rezolucije, koja je prihvaćena jednoglasno i uz najveće oduševljenje, a u kojoj se ističe potreba, da se misao jugoslovenskog narodnog i državnog jedinstva čuva i jača, te da se Sokolstvo ne sprečava u slobodi rada na širenju jugoslovenske sokolske misli, kao što se to događa u nekim krajevima,

Ugledna slovenačka revija, »Misel in delo« donosi u broju od meseca aprila, uvodni članak, koji završava ovim značajnim rečima:

»Najgorje je to, što gubimo sposobnost da razlikujemo istinu od laži. Moralna kriza je najstrašnija u tome, što je ljudi odvikla da razlikuju između dobra i zla. Sistematski rad pomoći radia, novina, govora i došaptavanja, izvršio je odlučno svoj zadatak u korist laži. Vrlo malo ih ima, koji pored grmljavine tog reklamnog aparata, još uspevaju da prepoznačaju istinu i pravdu, koja danas može da se širi samo putem nečujnih valova misli.

Na taj ničin laž uspeva da svoje čete rekrutira iz redova onih, koji doduše mrze laž, ali nisu više u stanju da se snadu u svojoj okolini. Vojska laži vodenja je od svesnih pokvarenjaka, dok je njeno mnoštvo sastavljenje iz ljudi koji su zaslepljeni. U tome i jest trenutačna moć laži, ali je u tome ujedno i garancija za njenu propast. Iz redova onih koji danas, u dobroj veri, služe laži, javiće se brzo otpor koji će strmoglavit lažno gospodstvo, crpeći svoje snage iz najplemenitije osobine čovečjeg bića, iz Ljubavи prema dobru i iz vere u istinu. Verujemo u uskrsnuće dobra!«

svim mogućim sredstvima, uperenim protiv Sokolstva. U rezoluciji se kaže, da Sokolstvo treba odlučno da istupi i da zbije svoje redove na odbranu krvavo stečenih tekovina jugoslovenskog naroda, ne zaričući ni od kakvih napora ili žrtava.

Uz nekoje manje izmene, izabrana je jednoglasno stara uprava sa starešinom Polićem, načelnikom Borasom, tajnikom Peltzerom, prosvetarom Bačićem i ostalim članovima odbrana.

Sve je prošlo u redu, u bratskoj slozi, jednodušnosti i ljubavi.

ZUGARSKI GLAS O SLOVENSTVU

Sofiski »Zlatorog« objavljuje informativni članak bugarskog pisa Bojana Bolgara pod natpisom »Magija Splita«. Autor veliča lepote Splita. Pred spomenikom Grgura Ninškog oduševljava se za slovenstvo, govoreci:

»Pet prstiju na našoj ruci su pet slovenskih država: Rusija, Poljska, Čehoslovačka, Jugoslavija i Bugarska. O, kada bi tih pet prstiju bilo stisnuto u pesnicu, to bi bila najjača pesnica, koju pozna Evropa.«

Sokolska župa Petrovgrad predstavila je akciju da osnuje što veći broj narodno-odbranbenih i streljačkih oseka po svojim jedinicama, pa je u svrhu starešina župe, brat Dr. Mila Matić, obišao sokolske jedinice u Sanadu, Novom Kneževcu, Krsturu, Dali i Banatskom Arandelovcu.

Ugledna slovenačka revija, »Misel in delo« donosi u broju od meseca aprila, uvodni članak, koji završava ovim značajnim rečima:

»Najgorje je to, što gubimo sposobnost da razlikujemo istinu od laži. Moralna kriza je najstrašnija u tome, što je ljudi odvikla da razlikuju između dobra i zla. Sistematski rad pomoći radia, novina, govora i došaptavanja, izvršio je odlučno svoj zadatak u korist laži. Vrlo malo ih ima, koji pored grmljavine tog reklamnog aparata, još uspevaju da prepoznačaju istinu i pravdu, koja danas može da se širi samo putem nečujnih valova misli.

Na taj ničin laž uspeva da svoje čete rekrutira iz redova onih, koji doduše mrze laž, ali nisu više u stanju da se snadu u svojoj okolini. Vojska laži vodenja je od svesnih pokvarenjaka, dok je njeno mnoštvo sastavljenje iz ljudi koji su zaslepljeni. U tome i jest trenutačna moć laži, ali je u tome ujedno i garancija za njenu propast. Iz redova onih koji danas, u dobroj veri, služe laži, javiće se brzo otpor koji će strmoglavit lažno gospodstvo, crpeći svoje snage iz najplemenitije osobine čovečjeg bića, iz Ljubavи prema dobru i iz vere u istinu. Verujemo u uskrsnuće dobra!«

Brat F. Kandare 60-godišnjak

Koncem marta je jedan od najagilijih pionira sokolstva u Slovenačkoj, brat Fran Kandare, proslavio 60-godišnjicu rođenja.

Brat Kandare je još kao dak stupio u Sokolstvo i u različitim društvinama je vršio važne funkcije. U Velikovcu, u Koruškoj, osnovao je Sokolsko društvo odmah posle rata, ali se posle gubitka Koruške morao odseliti u Krško. Tamo je takođe bio jedan od vodećih članova u Sokolstvu, a kada se, kao odvokat, preselio u Ljubljano, bio je izabran u upravu Jugoslovenskog Sokolskog Saveza i u upravu župe Ljubljana. Neko doba je bio i starešina župe i njen pravni referent. Sada je podstarešina župe u Ljubljani, te podpredsednik i pravni zastupnik Jugoslovenske Sokolske Matice.

Zanosan vežbač i dobar govornik, brat Kandare je učestvovao u mnogim tečajevima i ostalim radovima Sokolstva, a isticao se i u ostalom nacionalnom životu. Mnogo je žrtvovan da koristi našoj narodnoj stvari u Koruškoj, a kao dobar Jugosloven, za vreme rata, ostavio vrlo lep spomen među stanovništvom u okupiranom Novom Pazaru. Bratu Kandare želimo da još dugo poživi na korist Sokolstva!

Kao što je poznato, mnoge od tih podružnica bile su u vreme zvanično raspustene, jer su prekoračile delokrug i prelazile na političko područje. Između krajeva koje sada hoće, u punom protivrečju sa čistim narodnim načelom, da usreće sa tim veštačkim tvorevinama, nalaze se i takva mesta, u kojima pravih Nemaca, čiste rase i krvi, nema ni koliko prstiju na ruci.«

Iz slovenskog Sokolstva

SMRT UGLEDNOG POLJSKOG SOKOLA

Javljuju iz Varšave, da je u Kraljevini preminuo Alfred Hamburger, ugledni sokolski radnik, načelnik Šleske sokolske župe i zastupnik načelnika Saveza Poljskog Sokolstva. Brat Hamburger radio je na svim područjima sokolskog života i stečao je vrlo lep ugled u poljskim nacionalnim krugovima, jednako kao i u krugovima slovenskog Sokolstva. Zanima se i sokolskom publicistom te je bio redovit saradnik poljskog lista »Soko«. Bratu Hamburgeru neka je večan spomen u slovenskom Sokolstvu!

IZ ČOS

Sokolski listovi izlaze i dalje redovito u Češkoj. »Sokolski Vjesnik«, glavni organ ČOS, donosi na uvodnom mestu članak o Tirševom kultu lepote, dok su ostali članici čisto tehničke prirode. Nema više ni vesti iz jugoslovenskog Sokolstva, ili ih je vrlo malo. U članku »Gledati ravno« kaže se, da se danas radi o tome da se sačuva narod, nejgova kultura i njegov jezik. Treba očuvati decu, i zbog toga treba gledati stvarnosti u oči, radije nego li govoriti o razložima koji su narod doveli do ovakvog stanja. Članak veli, dalje, da sami Nemci treba da shvate žalost Čeha zbog gubitka slobode. A isto, radije nego li govoriti o razložima koji su narod doveli do ovakvog stanja. Članak veli, dalje, da sami Nemci treba da shvate žalost Čeha zbog gubitka slobode. A isto, radije nego li govoriti o razložima koji su narod doveli do ovakvog stanja. Članak veli, dalje, da sami Nemci treba da shvate žalost Čeha zbog gubitka slobode. A isto, radije nego li govoriti o razložima koji su narod doveli do ovakvog stanja. Članak veli, dalje, da sami Nemci treba da shvate žalost Čeha zbog gubitka slobode. A isto, radije nego li govoriti o razložima koji su narod doveli do ovakvog stanja. Članak veli, dalje, da sami Nemci treba da shvate ž

Čitajući novine...

Javljuju iz Čilipa u Konavlima, da je tamo uz iskreno saučešće konavljanskog pučanstva sahranjena udova Martinac jedina pripadnica srpsko-pravoslavne crkve u onom kraju. Na predni Čilipljan ne isključujući ni tačnjeg župnika, iskreno su ožalili i ispratili svoju pravoslavnu sugrađanku. Glavar sela, pretsednik mesnog odbora HSS, ilčno je odredio dečaka koji će pred pravoslavnim svećenikom nositi kationik, a sa katorke župne crkve, prvi put od kada postoji, zvonila su zvona za vreme pravoslavnog opela na groblju.

Sitna vest, ali vrlo utešljiva u današnjim vremenima. Pa kad bi svi sveštenici, pravoslavni i katolici, uvek u ovakvom duhu radili, eto i mene u »klerikalce«, uveren da nikoji sokolski starešina nebi ništa imao protiv toga.

Kada je »nezavisna« Slovačka bila prisiljena da Madžarima ustupi još nove, čisto slovačke krajeve, tako da se danas u Madžarskoj nalazi preko četvrtine svih Slovaka, onda je čuveni Šanjo Mach, najgrlatiji protivnik zajednice sa Česima i pristalica »sugradnje sa velikim prijateljima«, izjavio:

»Poslednji događaji su dragoceni, jer su nam oni pokazali da je bilo pogrešno verovati rečima i uzdati se u druge. Sad znamo kakav je naš položaj.«

Znači, »progledao« je i g. Mach! Ali šta će biti kad jednom progleda i slovački narod i kad mu bude trebalo polagati račune za te fatalne »pogreške«, koje su ga tako skupostajale?!

Svi sokolski listovi su nedavno obeležili smrt uglednog Sokola, prednjaka, tečajca i sl., ističući njegove zasluge za Sokolstvo. Međutim, o istom tom uzornom bratu, koji je čitav život posvetio radu za Sokolstvo, donosi nekrolog i zagrebačka »Hrvatska Straža«, ne spominjući naravski da je bio Soko, ali podvlačeći da je bio »uzoran katolik, dobar rođenjuk, savjestan u radu, koji je vršio sve svoje vjerske dužnosti.«

Znači li to, da je Sokolstvo »bezbožničko«? Ili obratno: da Soko niko ne smeta da bude najbolji vernik, jednako kao što n. pr. Katolička Akcija ne može nikojeg svog člana da spreči da bude loš vernik?...

X. Y.

PROLETNI CIKLUS RADIO PREDAVANJA SAVEZA SOKOLA K.J., 1939 GODINE

16 aprila, Jovan Radulović, Mostar: Očuvanje naših nacionalnih osobina.

27 aprila, Curić Hajrudin, Sarajevo: Pogibija Zrinjskog i Frankopana.

7 maja, Miloje Pavlović, Kragujevac: Župski slet Župe Kragujevac u Kruševcu.

11 maja, Vladimir Baljeć, Beograd: Značaj vojne obuke u ruskom sokolstvu.

21 maja, ing. Gojimir Pešani, Ljubljana: Zgodovinska akcija društva Ljubljana-Matica (Tehnički del, Iz Ljubljane.)

25 maja, Ivo Polić, Sušak: III slet Sokolstva na Jadranu i IX slet sokolske župe Sušak-Rijeka.

4 juna, ing. Gojimir Pešani, Ljubljana: Zgodovinska akcija društva Ljubljana-Matica. (Prosvetni del, iz Ljubljane.)

8 juna, Bogomil Turato, Sušak: Znamenitosti i lepote gornjega Jadrana.

18 juna, prof. Merčun Lojze, Ljubljana: Prosvetno delo v. sok. župi Ljubljana.

22 juna, Deduš Vladimir, Varaždin: Oslobođenje Prekomurja.

20-godišnjica sokolskog pozorišta u Petrovgradu

Sokolsko pozorište »Matica« u Petrovgradu proslavilo je za vreme uskrsnjih praznika, na svečan način, dvadeset-godišnjicu postojanja. Na toj proslavi uzeli su učešća predstavnici Saveza SKJ, župe i svih sokolskih jedinica u Banatu.

Sokolsko pozorište »Matica« osnovano je odmah posle oslobođenja, a prvi mu je osnivač bio profesor Miloš Stanojević. Osnovano kao pozorišna sekacija »Kola mladih Srba u Temišvaru«, ono je posle dodeljenja Temišvara Rumuniji, prešlo u Petrovgrad i već godine 1919 počelo priredjivati predstave. Pošto je i Sokolsko društvo takođe priredjivalo predstave, to je došlo do fuzije u krušku Sokola. U radu tog pozorišta učestvovalo je do sada oko 100 članova i 50 članica Sokola, a pozorište broj danas 38 članova, tamburaški orkestar i hor. Pretstave se daju redovito nedeljom po podne, a povremeno i u veče. Više puta su gostovali i poznati članovi beogradskog Nar. pozorišta, a pre svake predstave

SOKOLSKI GLASNIK

ve drže se sokolska predavanja. Za ovo vreme pozorište je dalo 597 predstava, većinom iz narodnog repertoara, kao i dobrih komada iz strane literature.

Svečanosti su počele akademijom u Sokolskom domu, na kojoj je zamjenik starešine, Milorad Bugarin, govorio o značenju proslave, a predsednik pozorišnog odbora, Lazar Bogdanović, izneo je pregled rada kroz lanjsku godinu. Izaslanik Saveza SKJ, Miroslav Vojinović, izrazio je priznanje za ovaj požrtvovan rad i čestitao osnivaču pozorišta, profesoru Milošu Stanojeviću. U ime Saveza je govorio i Mirko Mihalđić, a starešina župe Petrovgrad, brat Matić naglasio je da je pozorište u Petrovgradu postalo uzorom za sva sokolska pozorišta u zemlji.

U okviru proslave, pozorište je dalo predstave »Krajiškinja« od Petra Krstonošića, »Na ledima Ježa« od St. Jakovljevića, »Sveti plamen« od Somerseta i pojedine scene iz niza narodnih komada. U komadu »Na ledima Ježa« gostovao je g. Nikicačević iz Beograda. Sem toga, priredena je i naročita izložba, koja prikazuje rad pozorišta kroz prošlih 20 godina.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Iako su danas gotovo svuda pozavara vrata stranoj radnoj snazi, ipak se je prošle, 1938 godine, iselilo iz Jugoslavije blizu 20.000 lica — skoro jednakom kao 1937 godine. U istoj, 1938 godini vratilo se oko 15.000 lica, tako da je čist odliv oko 5.000 lica. Preko mora otišlo je 5620 lica (od toga u USA 2688, Kanadu 1005, Argentinu 768, Australiju 613, Novu Zelandiju 179, Južnu Afriku 99, Chile 80 itd.), a u evropske zemlje oko 13.500. Od tog u Nemačku 7627, Francusku 3700, Čehoslovačku 728, Belgiju 328 itd. Povratilo ih se, kako je već spomenuto, oko 15.000, najviše sa sezonskog rada iz Nemačke, Francuske itd.

* * *

U Julijskim krajima javljaju, da je tršćanski biskup Santin boravio u poslednje doba u Rimu, u vezi sa pitanjem **upotrebe slovenačkog jezika u crkvama Julijskih krajina**. Javlja se, da je biskup bio primljen od samog predsednika vlade, g. Musolina, i da je predsednik vlade, na biskupovo pitanje, da li su dozvoljene slovenačke propovedi u Julijskoj krajini, odgovorio, da vlada nema ništa protiv toga. Na drugo pitanje, da li se, prema pravilima konkordata, veronauka sme poučavati na slovenačkom jeziku, predsednik vlade je odgovorio da slovenački jezik nije zabranjen. Ljubljanski listovi javljaju, da su te izjave u Julijskoj krajini primljene sa zadovoljstvom.

* * *

Glavni organ nacionalsocijalističke stranke u Nemačkoj, »Volkischer Beobachter« piše uvodni članak pod naslovom »Put ka novoj Srednjoj Evropi«, u kome kaže:

»Stvaranje česko-moravskog protektorata i preuzimanje zaštite nad Slovačkom, učinilo je da je Treći Rajh napravio veliki deo puta ka stvaranju nove Srednje Evrope. U času kada je preko Beča zauzela Prag, istorija je nemačku politiku sudbinском nuždom povećala na stari put, koji traje stoljećima i u kome je Nemačka na istoku i jugoistoku bila garant mira i poretka. Stvaranje široke češke autonomije u Rajhu i stvaranje samostalne Slovačke, pod zaštitom Rajha, predstavljaju prvi korak ka federalnom uređenju istočne Evrope.«

* * *

Pariski »Temp« piše o engleskim vojnim izdacima u prošloj godini i računa ih na 823,5 miliona funti, što znači preko 92 milijarde dinara. To daleko prevazilazi prvobitna predviđanja engleske vlade. U prošloj budžetskoj godini bilo je utrošeno za vojsku samo 252 miliona funti, a godinu ranije samo 126 miliona. Prema tome se vidi, da su se poslednje godine vojni izdaci Engleske za 46% povišili prema predušnjoj godini.

* * *

Sada kada je španski gradanski rat završen, pravi se bilans žrtava i šteta, koje su zemlji nanete. To je bio najduži gradanski rat kroz poslednjih deset godina i trajao je tačno 989 dana. Stručnjaci cene da šteta od gradanskog rata u Španiji iznosi okruglo oko 150 milijardi dinara, dok će broj ljudskih žrtava biti vrlo teško utvrđiven. Na obim stranama poginulo je i teško ranjeno oko 800.000 ljudi, ali je veliki broj žrtava iz gradanskih krugova, naročito žena i dece. Broj tih žrtava računa se najmanje na 500.000. Pored svega toga, nastradale su mnogobrojne istorijske i umetničke zgrade, a gotovo jedna šestina španskog teritorija opustošena je od rata.

* * *

Agencija »C. P.« javlja: Graz, drugi po veličini grad Austrije, bežeći rekord u broju lica koja su istupila iz Katoličke Crkve. Ima svega 16.000 istupa. Glavni grad Štajerske od početka nacional-socijalističkog režima nazvan je »gradom nacionalnog podizanja«. Tamo je protučrvena agitacija jača nego u Beču.

Sadržina sokolskih listova

»KNJIGA ZA SOKOLSKO SELO«

Broj za mesec mart ovog organa sokolske župe Mostar, donosi sledeću sadržinu: Težina i dužnost današnjice; — Proglas zagrebačkog Sokolstva; — Proglas akademikov v. Ljubljani; — XX župska skupština; — Važna pitanja; — Narodnoj poeziji; — Post, uzda čovječija; — Na mrtvoj strazi; — Vijesti iz jedinica i za jedinice; — Kratka uputstva za pošumljivanje; — Bagremov rasadnik.

* * *

»ČUVAJMO JUGOSLAVIJU«

Broj za mesec mart, ovog vesnika sokolske župe Karlovac donosi ovaj zanimljiv sadržaj; M. R.: Veliki Petak Slavenstva; — M. R. Slovačka povijest; — Sokolstvo u Slovačkoj; — Urednik: Sestri Marti u Pragu; — M. R.: Osnovne sokolske ideje; — Slet u Sofiji; — Veljko Vrlinić: Sa glavne godišnje skupštine župe; — V. V.: Sto stečić vježbom, sačuvaj moralnim životom; — Mil. Milosavljević: Brača načelnicima; — Kalendar utakmica naše župe; — Za Jugoslaviju i razne sokolske vesti.

* * *

»MLADI SOKO«

Izašao je broj za mart ovog lista naraštaja Sokolskog društva u Splitu, koji sadrži ove članke: Daksa Uglješić: Čehoslovačka; — Vrcan Srdan: Sokolski cilj; — Mirjana Culic: Sokolstvo i žena; — Pera Davor: Sokolstvo i vjera: Na posao; — O slozni; — Razvoj jugoslovenske misli; — Hrvatski ili srpski jezik; — Puharić Mirjana: — Jedna štetna; — Sokolsko ustrojstvo u pitanju i odgovoru; — Povijest jugoslovenskog Sokolstva; — Lahman Natko: Grci i tje-lovežba; i sokolske vesti.

* * *

»SOKOLSKI VESNIK«

Izašao je broj za april ovog lista za sokolsko vaspitanje dece i naraštaja, koji izlazi u Srem. Mitrovici, a koji donosi ovu sadržinu: Ceda Milić: Najveće bogatstvo, — Dr. Vojislav V. Rašić: (pesma) Bratu Radi Popoviću, — Branko J. Krčum: Sokoliratari; — Pesme: Crkveno zvono, Pčela, Pre crkve, I ja sam Soko i druge; — Letovalište Jadranske Straže iz Beograda u Bijeloj, — Istorija mesta Bosuta i razne vesti.

* * *

IZMEDU ŠVAJCARSKE I FINSKE

Takmičenje između reprezentacija švajcarskih i finskih gimnastičara, koje se očekuje sa velikim interesom, neće se održati 7. već 14. maja u Bazelu.

* * *

ŽUPSKI SOKOLSKI SLET U ZAGREBU

Sokolska župa Zagreb održaće župski slet u Zagrebu, 4. juna 1939. Posle velikog sleta 1934, to će biti prva veća sokolska priredba u Zagrebu. Osnovani su svi potrebiti otisci, koji su počeli raditi. Do sada se prijavilo preko 3000 sokolskih pripadnika zagrebačke župe za sudjelovanje na sletu, a pozvate su i sve okolne sokolske župe. Zatražena je povlaistica na železnicama.

* * *

CASOVNIČAR I JUVELIR
M. MITROVIĆ
TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, peharu i plaketu.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rod
Tražite cene za izradu klinaca i značaka.

KUPUJEMO DŽEZ-BUBANJ
Ponude na Sokolsko društvo
Čakovec

ČUVENA RADNJA CIPELA
NOVI BAZAR
TERAZIJE 25

ДРВО, УГАЉ, КОКС, КРЕЧ,

испоручује поставно свака
Жељезничка станица целе
вагонске пошиљке

Браћа Крајачевић — Нови Сад
Телефони 30-33 и 21-65

Браћа и сестре!

У rasporedu takmičarskih vežbi
за ovu godinu nalaze se i grane
iz lake atletike i to :

**трчanje preko prepona,
скок у далjinu,
бације диска itd.**

Sokolska župa Split izdala je
knjigu brata M. Dobrinića

„ЛАКА АТЛЕТИКА”

Cijena din. 6.—. Ista na shvatljiv
i lak način opisuje sve grane
lake atletike uz praktično i me-
todično tumačenje.

Preporuča se knjiga brata Hrv-
oja Macanovića: »Plivanje u So-
kolu«. Cijena din. 15.—. Daje
upute u praktičnu izgradnju pli-
vališta, način organizacije takmi-
čenja i t. d. Knjiga se naručuje
u knjižari »NAPREDAK«, Split,
Sinjska ul. 2, uz unapred poslat
novac ili pouzećem.

Парна пивара, фа-
брика слада и
квасца

Мих. Ј. Косовљанин

А. Д. У ЈАГОДИНИ

препоручује своје
чувено пиво

Моравац(бело)

Косово (црно)

и тиштени ква-
сац за тесто.

ИВАН ВАРДИАН

СИСАК — 445.

Тражите нови ценовник.

FABRIČNO STOVARIŠTE ŠTOFOVA
I KROJAČKOG PRIBORA

„Engleska Moda“

FRANJA ŠTAMBERGER I Kompr.

ВЕОГРАД
Knez Mihailova 45
Telefon br. 26-676
Pošt. ček. 57.798

ФАБРИЧНО СТОVARIŠTE
ЕНГЛСКО-ШКОТСКИХ ШТОФОВА

је снабдевено и сортирано
првокласним квалитетом и
најмодернијим десенима.
Оглед слободан, купња
не обавезна, цене при-
ступачне за свакога.
Посетите нас и бићете пре-
дусретљиво дочекани.

ПРОДАЈА ЗА ГОТОВО
И УЗ НАЈПОВОЉНИЈЕ
ОТПЛАТНЕ УСЛОВЕ.

VOJVODANSKA LIVNICA D. D.

NOVI SAD

ODELENJA ZA

Strojeve za kućanstvo

Kuhinjske i balancvage

Peći i štednjaci

Trgovački levi

Tegove žigosane

Vrata za kaljeve peći

za loženje i za dimnjake

Pribor za kanalizaciju

(okviri, poklopci i t. d.)

Pribor za instalaciju

(hidranti, sifoni i t. d.)

Transmisije

Mengele

Šmrkovi (pumpe)

EMAJLIRANJE TUĆA I LIMA

Sanitarni uredaj

Kade emajlirane

Peći za kupatilo

Razni pribor za sanitarni

uredaj

Zidne školjke

Umivaonici

Uredaj za klozete

(emajlirane školjke,
čučavci stponi)

Praonici

Konzole

HRМОМОВАЊЕ И НИКЛОВАЊЕ

Јадранска пловидба Д. Д.

Врши са својих 56 луксузних, путничких и трговачких
брдова обалну службу у свима правцима нашег при-
морја; одржава редовно :

- 1) Свакодневне путничке брзе пруге Сушак—Далмација—
Јужни Јадран и натраг; 2) Недељне туристичке пруге
са паушалним ценама: Горњи Јадран—Далмација—Јужно
Приморје и натраг; 3) Брзе Путничке пруге: Венеција—
Сплит—Дубровник—Котор—Будва и натраг; 4) Брзе
путничке пруге: Сплит—Дубровник—Котор и натраг.
5) Путничко теретне пруге: Трст—Сушак—Далмација—
Албанија—Грчка и натраг; 6) Локалне путничке и терет-
не пруге између свих места нашега Приморја.

БРОДАРСКО АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО

„Океанија“

Одржава редовне трговачке линије: 1) Јадран—Марсель—
Шпанија—Северна Африка, Канарска острва и натраг;
2) Јадран—Малта—Шпанија—Мароко и натраг; 3) Ја-
дрен—Северна Африка—Валенција—Мароко и натраг;
4) Јадран—Лондон—Анверс—Хамбург и натраг. Ова
пруга додирује успут све важније луке и то како у од-
ласку тако и у повратку. Друштво са својим модерним
прекоокеанским бродовима обавља на овим линијама
све превозе, а на линији бр. 2 прима путнике
на туристичка путовања уз најумереније цене.

Југословенски лојд А. Д.

Одржава: 1) Редовну месечну пругу између наших лука
и Јужне Америке; 2) Позната луксузна кружна путовања
дивним паробродом „Краљица Марија“ по Средоземном
мору; за ова путовања се издају паушалне карте уз
веома повољне цене; 3) Редовну петнаестодневну брузу
пругу Јадран—Грчка—Палестина—Египат и натраг, лук-
сузним паробродом „Принцеза Олга“; 4) Осталим бро-
довима врши слободну пловидбу по морима целога света.
Главно заступништво поморско паробродских друштава
„Југословенски лојд“, „Јадранска пловидба“ и „Океа-
нија“ налази се у Београду, Кн. Микаилова бр. 8, где се
врши и продажа путних карата, резервисање кабина и
дају сва обавештења како о путничком, тако и о трго-
вачком промету.

Електрицитет у привреди значи напредак!

Електрични погон оснаправљава
 занатлије и малу индустрију као
 конкуренте великој индустрији.

НОВОСАДСКО ЕЛЕКТРИЧНО Д.Д. Нови Сад

Електрично друштво А. Д. Петровград

ХОТЕЛ И РЕСТОРАН

»БРИСТОЛ«

ПРВОКЛАСНА КУЋА